

ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brig), der talte om Hvertallets eventuelle Overgreb og Forbringinger ud over en vis Grænse. Jeg skal ikke blande det politiske Element dybere end heri, det vilde maasse have været nyttigt for Forhandlingerne, om det aldeles havde været undladt, men jeg skal sige det ærede Medlem, at Intet har forundret mig mere ved den nuværende politiske Stilling end det, at det nuværende ærede Mindretal vil finde sig i den Stilling, det indtager, at det ærede Mindretal vil finde sig i, at det har en Regering, der er enig med det. Det vidner efter min Opfattelse om saa forunderlig forvirrende Begreber om de rette konstitutionelle Principer, at det undrer mig, at Mindretallet vil finde sig deri. Jeg har ikke ringeste Tvivl om, at Mindretallets Stilling vilde være langt smukkere, langt fastere og langt mere betydningsfuld, dersom det virkelig stod som Opposition (Frederiksen: Mod hvem?) f. Ex. det ærede Medlem mod Ordføreren — jeg tør nævne os To, da det ærede Medlem taler til mig; ellers kunne vi jo tage Sagen i dens Almindelighed. Jeg vilde for mit Vedkommende i højeste Grad beklage, om jeg skulde være Medlem af et Mindretal og desuagtet ikke være i Opposition. Det har ved Overveelsen af vore nuværende konstitutionelle Forhold forundret mig, og jeg kan ikke sige Andet, end at jeg er kommen til det Resultat, at det indeholder i høj Grad Vidnesbyrd om Mindretallets Mangel paa forstandig Opfattelse af det konstitutionelle Begreb. Sa jeg vil dog sige, at der gives visse Mindretal, de mindste Mindretal, hvis Stilling jeg ved disse Bemærkninger ikke har for Die, visse Mindretal, der altid have Lov til ikke at være i Opposition, men jeg mener konstitutionelle Mindretal, bestemte politiske Partier. Med Hensyn til Nedlæggelsen af lærde Skoler er der anført en Række Betragtninger her, som give mig Anledning til nogle Bemærkninger. Der er fremkommet dels fra min Side og dels fra Andre Udtalelser om, at det var nærmest de Skoler, der ere mindre besøgte, som man først maa have Opmærksomheden henvendt paa, naar der er Tale om Nedlæggelse af lærde Skoler, men det er ganske rigtig, det ogsaa kunde fremstille sig for Betragtninger, om ikke alligevel Forholdene paa flere Steder kunde være saaledes, at man med mindst Risiko kunde nedlægge de Skoler, der ere bedst besøgte. Disse findes i Almindelighed i de større Byer, og jeg vil nævne, at en By som Odense eller Aarhus, vilde aldeles utvivlsomt med et Statsstilbud, jeg vil sige af Hoveddelen af, hvad der nu pdes, mod at oprette Fripladser for en vis Del af dette Beløb, kunne bære en lærd Skole med lige saa udmærkede Resultater som de nu, da de ere Statskoler — deres Virksomhed forøvrigt ufortalt — frembringe; thi ærede Herrer kunne ikke negte, at den Rektor, der som Overlærer ved en lærd Skole kommanderes til denne Post, med et

bestemt Apparat af Lærere, som han ikke har nogen væsentlig Indflydelse paa, men som staa under udenforstaaende Autoriteter, og med et afpasset Apparat uden at kunne tage med fornøden Frihed alle forskjellige Hensyn til sin Skoles Drift i Betragtning, maa føle sig saaledes bunden, at han ikke ved sine Kræfters Benyttelse er istand til at kunne frembringe det Resultat, som naar han stod som en fri Mand i Bestyrelsen af sin Skole, med Valg af de Lærere, han mente at kunne bruge. Jeg tror derfor, at Resultatet ved Overveelsen af disse Forhold vilde kunne blive, at man paa den ene Side kunde nedlægge mindre besøgte Skoler, men utvivlsomt ogsaa kunde nedlægge andre Skoler, som ere bedre besøgte. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brig) mente, at det var i de Uformuendes Interesse, at have saamange lærde Skoler. Sa dersom man ikke ved Anvendelsen af de Midler, som blive flydende ved Nedlæggelsen vilde tage alvorligt Hensyn til at hjælpe de Uformuende til videre gaende Dannelse, saa kunde disse Forholdsregler blive til Skade for at drage Uformuende frem ad den studerende Vej. Men jeg nærer den Forhaabning, at naar der skal ske Reformen i den Retning, da vil en saadan Foranstaltning altid blive truffen i de Uformuendes Interesse, som gaa den Vej. Der er nævnt en Foranstaltning ved de lærde Skoler, som den høitærede Minister har taget under Overveelse, gaende ud paa, at navnlig Skoler, der ere lidt besøgte, skulde faae Ret til ved Udgangen af 3die Klasse at afholde almindelige Forberedelsesexamen af lavere Grad. Jeg skal spørge den høitærede Minister — Spørgsmaalet, saaledes lagt for, har jeg ikke tænkt paa før i dette Døielik, og de vedkommende Aktstykker har jeg ikke nærværende — om han tror at kunne gjøre denne Forandring for nogle lærde Skoler's Vedkommende ad administrativt Vej uden Lovgivningsmagtens Billigelse. Jeg kunde tænke mig, at man siger som saa, at de enkelte lærde Skoler — det er en personlig Bemærkning, jeg her gjør; det er en Betragtning, som ikke har ligget for i Finantsudvalget, og som jeg derfor gjør paa min egen personlige Konto — at de enkelte lærde Skoler, der have et ringe Besøg, fik en Tilladelse — hvilket kunde ske ved en bestemt Ændring paa Finantsloven, der oprettede saa og saa mange Fripladser ved disse Skoler — til at kunne optage navnlig i de lave Klasser et vist Antal Fripladser for By og nærmeste Omegn, indtil enhver Klasse naaede et vist Tal, idet dette ikke i nogen væsentlig Grad — maasse slet ikke — vilde forøge Statens Udskud til disse Skoler, da en Lærer lige saa godt maa kunne undervise 12 eller endnu flere Børn i een Klasse som et mindre Tal. Jeg tænker, man kunde gjøre denne Indrømmelse til enkelte Egne, der have et lavere Besøg i de lærde Skoler, midlertidigt indtil Skolevesenets Reform blev ført igjennem, men jeg nærer Tvivl om,